

Täysistunto

Keskiviikko 8.5.2024 klo 14.03—15.23

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 15.23.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (14.03—15.23).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 7.5.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Suhosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Suhosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset neljä lausumaehdotusta. Keskustelussa edustaja Olga Oinas-Panuma on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 57; poissa 35 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 12/2024 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 57; poissa 35 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 57; poissa 35 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 57; poissa 35 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 57; poissa 35 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Olga Oinas-Panuman ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 73; poissa 35 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.09 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tuon eduskunnan käsittelyyn hallituksen esityksen, jolla ehdotetaan muutettavaksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia. Niin kutsutun ison kielikokeen suorittamisesta tehdään nyt vihdoinkin maksutonta.

Esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voisi suorittaa maksutta tietyin edellytyksin, jotka olisi sidottu ylioppilastutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Tutkintoon saisi ilmoittautua maksutta kolme kertaa.

Valtion virkojen kelpoisuusvaatimuksena on pääsääntöisesti erinomainen suomen kielen taito ja tyydyttävä ruotsin kielen taito. Suomenkielisen koulutuksen saaneet voivat osoittaa ruotsin kielen taidon yliopisto-opintojen kautta, kun ruotsin kielellä koulutuksensa saaneet puolestaan joutuvat osoittamaan suomen kielen taitonsa erillisellä tutkinnolla. Vuonna 2024 kielitutkinnon hinta on 514 euroa, jos suorittaa suullisen ja kirjallisen taidon tutkinnot samalla kertaa.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Esityksellä pyritään poistamaan epäyhdenvertainen tilanne, jossa etenkin korkeakoulutettujen on valtion virkoihin hakeutuessaan osoitettava erinomainen suomen kielen taito erillisellä maksullisella kielitutkinnolla, ellei kielitaitoa ole voinut osoittaa suomeksi suoritetuilla opinnoilla.

On tärkeää, että tämä epäkohta korjataan nyt. Esitetty muutos vähentäisi esteitä erityisesti ruotsinkielisten ja muiden ruotsin kielellä koulutuksensa saaneiden hakeutumiselta valtionhallintoon. Muutos vahvistaisi viranomaisten edellytyksiä antaa palvelua molemmilla kansalliskielillä ja edistäisi hallinnon asiakkaiden kielellisten oikeuksien toteutumista. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia, vaan ne rahoitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehyksen sisältä.

Ärade talman! Det stora språkprovet ska nu äntligen bli avgiftsfritt. I propositionen föreslås det att lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda ändras så att språkexamen för statsförvaltningen som påvisar utmärkta kunskaper i finska eller i svenska under vissa förutsättningar ska kunna avläggas avgiftsfritt. Enligt förslaget binds förutsättningarna för avgiftsfrihet till avläggande av studentexamen eller högskoleexamen. Anmälan till examen ska kunna göras avgiftsfritt tre gånger.

Kravet på att avlägga en separat kostsam examen har försatt finskspråkiga och svenskspråkiga i en ojämlik situation. Behörighetskravet för statliga tjänster är i regel utmärkta kunskaper i finska och nöjaktiga kunskaper i svenska. Personer med finskspråkig utbildning kan styrka kunskaperna i svenska genom sina universitetsstudier, medan de som fått sin utbildning på svenska måste styrka kunskaperna i finska genom en separat examen. År 2024 är priset för examen 514 euro, om examen i muntliga och skriftliga färdigheter avläggs samtidigt. Det är viktigt att detta missförhållande nu åtgärdas.

Syftet med avgiftsfriheten är också att göra det lättare för personer som fått sin utbildning på svenska att söka anställning vid statliga myndigheter. Genom detta förbättras myndigheternas förutsättningar att tillhandahålla service på båda nationalspråken. Vi har i dag en situation där ungefär 3,7 procent av de statliga tjänstemännen har svenska som modersmål, och det är alltför lite. Det här är alltså viktigt för att de språkliga rättigheterna ska kunna tillgodoseas, och jag hoppas att fler svenskspråkiga framöver söker sig till statliga tjänster. — Kiitoksia, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.13 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan kyse siitä, että ehdotetaan muutettavaksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia.

Esityksessä tuodaan esiin oikeusministeriön selvitys, jonka mukaan valtion henkilöstöstä äidinkieli oli suomi vajaalla 95 prosentilla, ruotsi taas oli äidinkielenä vajaalla 4 prosentilla ja muunkielisiä oli vajaa 2 prosenttia. Valtiolla työskentelevien ruotsinkielisten osuus ei vastaa esityksen mukaan ruotsinkielisten osuutta koko väestöstä, joka on noin 5,2 prosenttia.

Tällä lakimuutoksella tosiaan helpotetaan ruotsin kielellä opintonsa suorittaneita pääsemään valtion virkoihin, koska tähän asti henkilöt, jotka ovat saaneet koulutuksensa ruotsin kielellä, ovat joutuneet hakeutuessaan joihinkin julkisiin virkoihin osoittamaan suomen kielen taitonsa erillisellä maksullisella tutkinnolla. Tilannehan on sikäli erikoinen, että vas-

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

taavaa vaatimusta erillisen kielitutkinnon suorittamisesta ei ole suomenkielisen koulutuksen saaneilla, koska suomenkielisen koulutuksen saaneet osoittavat ruotsin kielen osaamisensa esimerkiksi yliopisto-opinnoissa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on aiheellista miettiä sitäkin, kuinka tarpeellista meidän on ylläpitää nykyisiä kielitaitovaatimuksia erityisesti ruotsin kielen osalta, koska on selvää, että meillä on paljon kuntia, joissa ruotsin kielen opiskeluun käytetyt tunnit voitaisiin käyttää myös tehokkaammin ja tarpeenmukaisemmin. Se ei ole ruotsinkielisiltä pois, jos esimerkiksi Joensuussa tai Kuusamossa ei opiskella ruotsia vaan vaikkapa vapaavalintaisia muita kieliä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

14.15 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tack till ministern för presentationen av den här propositionen. I oppositionen ger vi ofta en del ris till regeringen, men nu vill jag faktiskt passa på att rosa regeringen.

Hallitus saa usein risuja meiltä oppositiosta, mutta nyt on ruusujen aika juuri tässä kysymyksessä.

Se, että niin sanotusta isosta kielikokeesta tehdään maksuton, on täysin paikallaan. Tällä hetkellä, kuten saimme kuulla, tutkintomaksu on 514 euroa, ja se on suuri summa vasta valmistuneelle. Kokeen suorittamisesta on tullut pakollista monille ruotsinkielisille ja kaksikielisille, jotta he edes voisivat hakea samoihin virkoihin kuin heidän suomenkieliset tuttavansa.

Moniin julkishallinnon virkoihin valittavilta edellytetään erinomaista suomen kielen taitoa. Useampien hakijoiden saamiseksi, ja jotta entistä useammat saisivat mahdollisuuden kelpoisuusvaatimusten täyttämiseen, on hyvä, että hallitus laskee suomen tai ruotsin kielen erinomaista kielitaitoa osoittavan kielitutkinnon suorittamisen kynnystä.

Arvoisa puhemies! Haluan lähettää hallitukselle myös terveisiä. On tärkeää, että varmistamme yhdessä Opetushallituksen kanssa, että kokeen suoritustilaisuuksia järjestetään entistä useammin nyt kun kiinnostus suomen tai ruotsin kielikokeen suorittamiseen toivottavasti lisääntyy. Nykyisin koetilaisuuksia järjestetään vain viisi lukukaudessa. Monet ovat joutuneet matkustamaan Helsinkiin kokeen suorittamista varten. Näin ei tulisi olla. On pyrittävä siihen, että koetilaisuuksia järjestettäisiin entistä useammin ja entistä useammilla paikkakunnilla ympäri Suomen.

Lisäksi toivon, että tiettyihin valtionhallinnon virkoihin liittyviä kielitaitovaatimuksia tarkistetaan. Viime hallituskaudella aloitettua työtä tulisi jatkaa siten, että entistä useammat julkisyhteisöjen henkilöstöön kuuluvat voisivat olla suomenruotsalaisia tai muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvia. Kelpoisuusvaatimuksena tulisi pääsääntöisesti olla hyvä suomen kielen taito, ei erinomainen, jos siihen ei ole aihetta.

Ärade talman! Många tjänster inom den offentliga förvaltningen förutsätter utmärkta kunskaper i finska. För att få fler sökande och ge fler möjligheten att bli behörig är det bra att regeringen sänker tröskeln för att avlägga examina som gäller utmärkta språkkunskaper i finska eller svenska. Att man gör det så kallade stora språkprovet i finska avgiftsfritt är helt på sin plats och efterlängtat. I dagsläget är examensavgiften över 500 euro, och det är en stor summa för en nyexaminerad. Provet har också blivit ett måste för många svenskspråk-

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

kiga och tvåspråkiga för att de ens ska kunna söka samma tjänster som sina finskspråkiga bekanta.

Sedan vill jag också skicka en hälsning till regeringen. Det är viktigt att tillsammans med Utbildningsstyrelsen säkerställa att antalet tillfällen att avlägga provet utökas nu då intresset att avlägga det på finska eller svenska förhoppningsvis och troligtvis ökar. I detta skede är det bara fem tillfällen per termin, och för många har det i regel inneburit en resa till Helsingfors för att avlägga provet. Så borde det inte vara. Fler tillfällen och på fler orter runt om i Finland måste vara målet.

En annan hälsning och önskan är att vi ser över språkraven för vissa tjänster inom den statliga förvaltningen. Det arbete som inleddes under den förra regeringen borde fortskrida så att fler offentligt anställda kunde vara finlandssvenskar eller personer med annat modersmål än finska. Behörighetskravet borde mera i regel vara goda kunskaper i finska, inte utmärkta kunskaper, om det inte är befogat förstås. Men stort tack för den här propositionen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Tällä hallituksen esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaus, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi. Esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voisi suorittaa maksutta tietyin edellytyksin. Nämä ovat ne, että henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon tai vastaavan ulkomaisen tutkinnon tai on suorittamassa korkeakoulututkintoa tai on suorittanut korkeakoulututkinnon.

Lausuntopalautteessa, jota tähän esitykseen annettiin, oltiin huolissaan siitä, että ehdotetut muutokset ovat perusteltuja virantäytön näkökulmasta mutta pulmallisia kielitutkintojärjestelmän kokonaisuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta, kun ajatellaan niitä tilanteita, joissa kielitutkintoja suoritetaan alemmilla tasoilla tai muita tarkoituksia kuin viranhakua varten. Tämä koskee myös mahdollisia tarkempia rajauksia. Muutamassa lausunnossa kannatettiin vaihtoehtoa, jossa selvitetäisiin mahdollisuutta suorittaa suomen ja ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittava tutkinto osana korkeakouluopintoja.

Haluan nostaa tähän keskusteluun esille suomen kielen tärkeyden ja vaatimuksen erityisesti hoitoalalla. Meillä on valtava puute lähihoitajista ja sairaanhoitajista, ja kielitaidon osaaminen on kaiken a ja o, jotta voi työllistyä sinne. Monesti ongelmat saada työtä kiteytyvät juurikin siihen kielitaitoon.

Kysyisin, millä tavalla voidaan varmistaa ja turvata se, että myös hoitoalan opiskelijat, joilla lähtökieli on joku muu kuin suomen tai ruotsin kieli, saavat tarvittavan kielikoulutuksen ja opetuksen, jotta pääsevät työllistymään hoitoalalle. Hoitoala on työtä, jossa tarvitaan paitsi kielitaitoa myös sydämen äidinkieltä, jotta asiakkaat, potilaat ja hoitajat tulevat kohdanneeksi toinen toisensa. Millä tavalla hallitus voisi edistää sitä, että myös nämä kielikoulutukset olisivat mahdollisimman matalalla kynnyksellä toimivia ja maksuttomia ja riittäviä hoitoalan opiskelijoille? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

14.22 **Henrik Wickström r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Jag vill börja med att tacka ministern i fråga för den här redogörelsen och för det här förslaget som, som sagt, följer den skrivelse som finns i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram.

Kuten tässä keskustelussa on jo todettu, niin tällä esityksellä halutaan toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjausta siitä, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi. Me pidetään tätä ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä todella tärkeänä asiana ja ennen kaikkea pidetään tärkeänä sitä siitä näkökulmasta, koska tämä yhdenvertaistaa sen tilanteen, mikä ei ole ollut yhdenvertainen ennen tätä.

Tässä viime hallituskaudella teetettiin tällainen kansalliskielistrategia. Muistaakseni se tuli voimaan 2021, ja siinä nostettiin ennen kaikkea esiin suurena uhkakuvana se, millä tavalla voidaan huolehtia siitä, että meillä riittää myöskin ruotsin kieltä osaavaa henkilöstöä meidän julkishallinnossa kaiken kaikkiaan. Kun tässä on tullut puheenvuoroja siitä oman tai kotimaisen kielen tärkeydestä, niin haluan myöskin nostaa esiin sen suuren huolen, mikä vaikkapa esimerkiksi monilla kaksikielisillä hyvinvointialueilla sekä kunnissa on tällä hetkellä mutta myöskin valtionhallinnossa, että on todella haastavaa löytää osaavaa henkilöstöä ruotsin kielellä. Jos miettii pitkälle tulevaisuuteen, niin tämä on todella tärkeä muutos ja linjaus, että tämä koe saadaan maksuttomaksi, koska tämä toivottavasti avaa väylän sitten heille, jotka osaavat ruotsia, myöskin vahvasti sellaisiin valtion virkoihin, mitkä ehkä aiemmin eivät ole olleet mahdollisia.

Den här förändringen är väldigt välkommen, och vi från svenska riksdagsgruppen är tacksamma för att den kommer till behandling redan så här fort. Därutöver ser vi att det i regeringsprogrammet också finns många andra goda åtgärder för att främja landets tvåspråkighet, och vi ser det också som speciellt viktigt att vi i framtiden kan integrera fler nyfinländare också på svenska, vilket är en klar målsättning i regeringsprogrammet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Ledamot Löfström, varsågod.

14.24 **Mats Löfström r:** Tack, ärade herr talman! Att göra det stora språkprovet avgiftsfritt är oerhört positivt. Tack till regeringen och till minister Henriksson för att man tar det här lagförslaget till riksdagen. Det är i dag så dyrt, 514 euro, att många drar sig för att göra språkprovet för att kunna söka exempelvis en statlig tjänst där språkprovet behövs, men utan att man sedan har en garanti för att faktiskt få jobbet.

Det här förslaget bör innebära att vi får fler tvåspråkiga människor som kan både finska och svenska som också på pappret blir behöriga att söka exempelvis statliga tjänster. Det här är förslagets målsättning, och det är en viktig målsättning för att också försöka vända utvecklingen i svenskkunskaperna i statsförvaltningen. Svenskkunskaperna i statsförvaltningen har utarmats och försvagats över en lång tid. Det här har en stor inverkan också på Ålands möjligheter att i praktiken kunna sköta kontakterna med staten på svenska, något som inte bara enligt lag ska skötas på svenska, utan som republiken lovat att ska kunna skötas på svenska som ett villkor för att Åland ska tillhöra Finland och inte Sverige — en fråga som avgjordes år 1921 av Nationernas förbund i Genève och ett beslut som riksdagen implementerade 1922, alltså följande år, i tillägg till den redan då godkända självstyrelselagen.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Självstyrelselagen är framför allt ett språkskydd för att slå vakt om svenska språket och kulturen på Åland. Den här saken är precis lika viktig i dag som för hundra år sedan, och det här måste också kunna skötas i praktiken i dag på samma sätt som för hundra år sedan, och här ska det här ha en positiv, konkret betydelse.

Ledamot Kvarnström tog upp en viktig aspekt, att språkraven, behörighetskraven, i den offentliga förvaltningen generellt borde ses över. Jag hoppas att regeringen också kan fortsätta jobba på den saken. Men jag vill tacka hela regeringen och minister Henriksson för att man gett lagförslaget till riksdagen. Det här är en åtgärd som stärker svenska språkets ställning i vårt land, så tack för det.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Ja suomennos, kiitos.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie taitaa olla poissa. — Vielä vastauspuheenvuoro ministeri Henrikssonille. Olkaa hyvä, kolmisen minuuttia.

14.28 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Jag vill börja med att tacka för diskussionen och för det stöd som salen har visat.

Eli haluan aloittaa sillä, että haluan kiittää teitä siitä kannustuksesta ja palautteesta, mitä tästä esityksestä on tullut. Tämä oli hyvä keskustelu.

Meillä on ollut ja on siis edelleen tilanne, jossa suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä kohdellaan eriarvoisella tavalla, ja sen takia ne ruotsinkieliset opiskelijat, jotka ovat omat ylioppilaskirjoituksensa kirjoittaneet ja ovat valmistuneet korkeakoulusta ruotsiksi, ovat sellaisessa tilanteessa, että he joutuvat maksamaan sen noin 514 euron maksun, jotta voisivat sitten saada näytteen siitä, että heilläkin on erinomainen suomen kielen taito. Voin sanoa, että tämä ei ole mikään helppo koe, ja sen takia tämä korkea maksu on myös ollut semmoinen käytännön este, että moni ei uskalla sitä tehdä, koska pelkää, että jos en läpäise sitä, niin se tulee minulle hyvin, hyvin kalliiksi. Nyt tätä epäkohtaa korjataan, ja olen hyvin iloinen siitä, että tämä hallitus pystyy tämän nyt tekemään.

Tässä takanahan on myös kansalliskielistrategia, joka tehtiin viime vaalikaudella ja joka nyt sai myös jatkoa. Kansalliskielistrategiassa on todettu, että kielellisiä oikeuksia edistetään, ja siellä on myös todettu, että meillä on hyvin haastava tilanne juuri ruotsin kielellä saatavien palvelujen osalta ja että tälle asialle on myös tehtävä jotain, ja siinä on yhtenä ehdotuksena sitten se, että katsottaisiin, mikäli tätä kautta — eli tekemällä suuresta kielikokeesta maksuttoman — pystytään tilannetta parantamaan. Siitä on tässä kysymys.

Tässä edustaja Aittakumpu nosti esille ehkä päinvastaisen ajatuksen, että pitäisi luopua kielitaitovaatimuksista. Sanoisin näin, että tässä maailmantilassa, missä me nyt eletään, Suomelle on tosi tärkeää se, että me olemme osa Pohjolaa. Pohjoismainen yhteistyö on meille suuri ja tärkeä asia, ja pohjoismaista yhteistyötä pitää vielä edistää. Jokaiselle ihmiselle on aina hyödyksi, jos osaa kieliä vähän enemmän kuin että niitä osaa vähemmän. Sen takia me olemme myös nähneet, että tarvitaan enemmän ruotsin kielen tunteja koulussa, ja syksyllä 2024 perusopetukseen tulee yksi vuosiviikkotunti lisää ruotsin kieltä myös kouluun vuosiluokille kuusi ja seitsemän. Ruotsinkielisissä kouluissa luetaan paljon enemmän

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

suomen kieltä kuin suomenkielisissä kouluissa luetaan ruotsia, ja mielestäni tässä tilanteessa, missä me olemme, se on meidän kaikkien etu, että vahvistetaan kotimaisia kieliä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen kysyi hoitohenkilöstön kielivaatimuksista. Se on asia, joka menee ministeri Multalan puolelle — ammattikorkeakoulut kuuluvat hänelle — mutta totta kaihan se on niin, että jotta tutkinnon Suomessa voi saada, pitää osata kuitenkin suomea tai ruotsia niin, että läpäisee ne kokeet. Sitten on toinen asia se, että niiden ihmisten osalta, jotka tulevat Suomeen muualta, meillä tarvitaan hyvää kotouttamista, ja tätä varten hallitus on myös varannut määrärahoja. On meidän kaikkien etu, että jokainen, joka tulee Suomeen, osaa jotenkuten myös puhua ruotsia ja suomea, ja totta kai on hoivatyössä tärkeää se, että toinen ymmärtää. Sama pätee myös ruotsinkielisiin, elikkä se, että meillä on riittävästi myös ruotsin kieltä taitavia ihmisiä niin hoito- ja hoivakodeissa kuin ylipäänsä palveluammateissa, on myös tärkeää.

Meidän pitää huolehtia siitä, että meillä on oikeudenmukaiset ja tasavertaiset palvelut kummallakin kansalliskielellä, ja huolehditään myös siitä, että ne, jotka Suomeen muuttavat, saavat mahdollisuuden opiskella suomea ja ruotsia. — Kiitoksia, tack så mycket.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.34 **Janne Heikkinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta on pohjimmiltaan kyse varsin teknisistä muutoksista. Terveiden- ja sairaanhoitoa koskeviin säännöksiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaissa tehdään lakitekniisiä viittauspäivityksiä. Näitä syntyy väistämättä, kun aika kulkee lainsäädännön edelle. Lisäksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettuun lakiin tehtäisiin päivityksiä tästä samasta syystä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Verojaoston asiantuntijakuulemisissa lainsäädännön päivittämistä on laajalti kannatettu. Huomautuksia on esitetty lähinnä teknisestä toteutustavasta ja siitä, että sosiaali- ja ter-

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

veydenhuollon valvonnasta annettu laki on tuonut joitakin muutoksia aikaisempaan oikeustilaan nähden, kuten uudenlaiset rekisteröintimenettelyt ja terveyspalvelun määritelmän.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Esityksessä ehdotettua sääntelytapaa pidetään perusteltuna. Kuulijan kannalta lienee ehkä oleellista se, että verovapauden soveltamisalaa tässä esityksessä ei tulla muuttamaan, eli jatkossakin esteettiset hoidot ovat verollisia. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.36 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä ollaan nyt arvonlisäverolain terveyden- ja sairaanhoitoa koskeviin pykäliin tekemässä välttämättömät tekniset luontoiset viittauspäivitykset siten, että terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen arvonlisäverotus ei muuttuisi nykyisestä. Verovapauden soveltamisala säilyy nykyisellään. Lakiesityksen ollessa lausunnoilla siihen tosiaan suhtauduttiin myönteisesti, ja valtiovarainvaliokunta esittää tämän esityksen hyväksymistä muuttamattomana. Voimassa olevan arvonlisäverolain mukaan terveyden- ja sairaanhoito on tietyillä edellytyksillä arvonlisäverotonta, ja hyvä, että näin on.

Yleisesti arvonlisäverotuksesta voisi vielä todeta, että tällä hetkellä liikevaihdoltaan 15 000—30 000 euron välissä olevien yritysten arvonlisäveron liukuva alarajahuojennus joudutaan poistamaan vuoden 25 alusta EU-direktiivin takia. Keskusta eilen esitti oman vaihtoehdonsa, jossa esitämme, että arvonlisäverotuksen alarajaa nostetaan 30 000 euroon, jotta pienyrittäjät pystyvät veronkorotuksesta huolimatta saamaan kohtuullisen toimeentulon. Tämä olisi tärkeä asia pienyrittäjille, ja toivon, että hallitus tätä asiaa vielä tarkastelisi.

Arvoisa puhemies! Vielä arvonlisäverosta kun puhutaan, en malta olla toteamatta, että joiltain osin hallituksen suhtautuminen arvonlisäveroon ja verotukseen ylipäättäänkin näyttää surullisen vasemmistolaiselta. Yrittäjiä ja kansalaisia lyödään nyt muun muassa alimpien arvonlisäverokantojen nostolla ja yleisen arvonlisäveron hurjalla korotuksella Euroopan verokärkeen. Keskusta esitti tosiaan eilen vaihtoehdonsa, ja me nostaisimme arvonlisäverotusta hallitusta vähemmän ja pitäisimme nämä alimmat arvonlisäverokannat kymmenessä prosentissa, koska näemme, että tavallisten ihmisten arjen kustannukset, yrittäjien kustannukset, eivät saa kohtuuttomasti nousta.

Ja vielä korostan sitä, että nimenomaan kasvun vauhdittamiseksi tämä arvonlisäveron alarajan huojennuksen poistumisen huomioiminen olisi todella tärkeää, ja siksi tämä arvonlisäverotuksen alaraja olisi hallituksen fiksua nostaa sinne 30 000 euroon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.38 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Verojaoston puheenjohtaja Ville Valkonen on ansaitulla vanhempainvapaalla, lämpimät onnittelut Valkosen perheelle perheenlisäyksestä. Sen takia täällä tänään tämän verojaoston työn esitteli meille verojaostoa nyt johtava edustaja Heikkinen.

Verojaosto on hyvin työläs jaosto, se tekee paljon työtä, ja tässä tulevinakin kuukausina tulee olemaan iso määrä esityksiä verojaoston käsiteltävänä. Tämä esitys, jota tänään käsitellään, on hyvin tekninen korjaus ja hyvä malliesimerkki siitä, että vuosien saatossa tulee myös tällaista teknistä päivittämistarvetta lainsäädäntöön.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Tuossa edellä keskustasta kerrottiin, että keskusta pitää — mikä oli nyt tuo sana, mitä käytettiin kuvaamaan tätä hallituksen esittämää alvin korotusta, se oli... Oliko se nyt massiivinen vai järkyttävän suuri vai mikä se nyt oli? [Pekka Aittakumpu: Vasemmistolainen!] — Vasemmistolainen. — Keskusta kuitenkin eilen omassa vaihtoehdossaan esitti arvonlisäveron korotusta yhdellä prosenttiyksiköllä, ja katsoin, mitä se sitten tarkoittaisi tuotteiden hinnoissa, jos otetaan malliesimerkiksi vaikkapa joku 20 euron tuote. Tämä pääministeri Petteri Orpon hallituksen tekemä korotus tarkoittaisi siihen 24 sentin korotusta, ja tämä keskustan tekemä esitys tarkoittaisi 16 sentin korotusta. Tässä taitaa mennä sitten jonkunlainen ero, eli kyllä tosiasiallisesti keskusta kannatti arvonlisäveron kutakuinkin samanlaista korotusta. Puhutaan siis senteistä tällaisissa tavallisissa tuotteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.40 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin täällä verojaostossa puheenjohtajan tai, sanoisin, väliaikaisen puheenjohtajan hyvällä johdolla tämän esityksen käsittelimme. Täällä yleisemminkin nousi tämä arvonlisäveroasia esille. Voisin oikeastaan toistaa sen saman, minkä sanoin eilen salissa liittyen tähän hallituksen kieltämättä hyvin suureen arvonlisäveron korotukseen. Eli Kauppalehti kirjoitti siitä artikkelin ja sanoi, että nämä jättisuuret, poikkeuksellisen suuret korotukset olivat selkeä arvovalinta, jossa nimenomaan kärsivät pienet yrittäjät, ja arvovalinta tehtiin suurten omistajien hyväksi siksi, koska samaan aikaan sentillääkään ei voitu puuttua tähän listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennukseen. Tämä oli Kauppalehden mielipide, ja sitä täällä siteerasin eilenkin omassa puheenvuorossani... [Janne Heikkisen mikrofoni avautuu, jolloin puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt teidän mikrofoninne taisi mennä pois päältä.

No niin, puheenjohtaja siellä kovasti haluaa jo kommentoida, mutta halusin tosiaan tuoda tämän esiin, että kyllähän tässä tietynlainen arvovalinta kuitenkin tehtiin sen puolesta, että haluttiin enemmän nostaa arvonlisäveroa ja kuitenkin sitten ei koskea tiettyihin veromuotoihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Olkaa varovaisia niiden painikkeiden kanssa. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.42 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Niin että eduskunnan pöytäkirjaan jää oikea tieto, niin näistä järkyttävän suurista arvonlisäveron korotuksista sosiaalidemokraatit omissa PowerPointeissaan esittivät muuten samaa korotusta kuin keskusta eli yhden prosenttiyksikön korotusta. Se on mielenkiintoista nyt, että tässä annetaan sellainen kuva, että tämä valtiovarainministeri Purran johdolla tehty alvikorotus, jonka pääministeri Orpon hallitus on tehnyt, se puolitoista prosenttia on nyt se järkyttävän suuri, mitä näköjään Tammelantorillakin edustaja Viitasen johdolla on kauhisteltu, mutta se prosentin korotus, mitä demarit omissa PowerPoint-liuskoissaan esittivät, on sitten varmasti hyvinkin maltillista ja inhimillistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

14.43 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Kun aikanaan eduskuntaan pääsin — siitä kun on niin kovin kauan — niin silloin ei vielä tarvinnut näytöstä nappia painaa, jotenka vanhasta pois oppiminen on vähän hidasta, mutta pahoittelen.

Tässä viitattiin keskustelun aikana, että hallituksen tekemä veropolitiikka olisi vasemmistolaista. Pidän sitä hyvin vääräsuuntaisena näkemyksenä sikäli, että jos vertaillaan edellisiin hallituksiin, mitä tässä maassa on ollut veropolitiikaltaan, niin tämä hallitus niminomaisesti pyrkii lisäämään työtä, yrittäjyyttä, omistajuutta Suomessa omalla veropolitiikallaan. Kokoomuslaisessa veropolitiikka-ajattelussa lähdetään siitä, että sellaista, mitä yhteiskuntaan halutaan enemmän, verotetaan vähemmän, ja vastaavasti sellaisia asioita, mitä emme toivo yhteiskuntaan niinkään, elikkä haluamme niitä vähemmän, silloin verotamme enemmän.

Ja on totta, että arvovalintoja tehdään veropolitiikassakin. Esimerkiksi viime vaalikaudella Rinteen—Marinin vasemmistohallitus, jota keskusta kannatteli, oli säätämässä Suomeen tämmöistä maastapoistumisveroa, joka olisi tehnyt tästä rakkaasta isänmaasta uuden kansojen vankilan, jossa olisi väkisillä pidetty ihmisiä täällä maksamassa veroa. Se, jos mikä, oli hyvin laitavasemmistolaista politiikkaa, että Suomesta jopa maasta pois pyrkiväkin ihminen joutuisi vielä verolle.

Elikkä tällaisia hyvin, hyvin vasemmistolaisia veroja tämä hallitus ei valmistele. Puhutaan sinänsä vielä kuitenkin hyvin maltillisesta puntaroinnista tuloverotuksen tai kulutuksen verotuksen välillä. Nämä on hyvin klassisia veropolitiikan välineitä, ja näitä hallitus joutuu nyt tässä tilanteessa käyttämään. Me emme toivoneet itsellemme tätä perintöä, mitä nyt joudumme siivoamaan, mutta emme kaihdakaan myöskään kantaa vastuuta ja huolehtia isänmaasta tässä vakavassa tilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.45 Pekka Aittakumpu kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! En yhtään — en yhtään — vähättelisi tämän arvonlisäveron korotuksen merkitystä. Kyllähän tämmöinen korotus, jonka hallitus nyt tekee, on tuntuva. Ja täytyy muistaa, että heti kun kehysriihen tulokset tulivat, niin esimerkiksi Suomen Yrittäjät otti varsin tiukasti kantaa tähän hallituksen verolinjaan ja totesi, että alvin korotus on liian suuri. Yrittäjien toimitusjohtaja totesi: ”Se iskee paljolti samoihin yrittäjiin, joiden YEL-maksua on nostettu ja joihin osuu alvin alarajahuojennuksen poisto vuonna 25. Korotus vaikeuttaa monen yrityksen elämää, koska monet eivät pysty viemään sitä hintoihinsa.” Toimitusjohtaja vielä sanoi, että moni voi joutua laittamaan pillit pussiin — moni voi joutua laittamaan pillit pussiin. Kyllähän tämä, arvoisa puhemies, on vakava kysymys, ja ihmettelen tätä, että nyt kaksi kokoomuksen edustajaa vähättelee näiden veronkorotusten merkitystä suomalaisiin yrityksiin ja Suomen talouskasvuun.

Jos puhutaan tästä puolesta prosentista, mikä on keskustan ja hallituksen linjan ero, niin kyllähän se on merkittävä. Kyllä tällä puolen prosentin veronkorotuksellakin on iso merkitys, ja en yhtään lähtisi tätä vähättelemään.

Täytyy muistaa, että kun keskusta oli hallituksessa kahdeksan vuotta, me huolehdimme siitä, että yritysten ja yrittäjyyden verotusta ei kiristetty. Nyt hallitus on lähtenyt tälle linjalle, että se korottaa arvonlisäveroa näillä tavoilla, joista nyt on tässä puhuttu, yrittäjät joutuvat hankaluuksiin. Kyllähän tämä on, arvoisa puhemies, hyvin vasemmistolaista politiikkaa: himoverottamista, jossa ei näköjään ajatella varsinkaan pienten ja keskisuurten yritysten tilannetta.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.47 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Ei tätä ennätyksellisen suurta kertakorotusta tule kyllä vähätellä. Se on ennätyksellisen suuri kertakorotus, mitä hallitus tekee. Tämä ei ole ainoastaan minun mielipiteeni, tämä on monen asiantuntijan mielipide, ja esimerkiksi juuri Kauppalehdenkin palstoilla näin kirjoitettiin.

Mutta todellakin nämähän ovat arvovalintoja, miten verotusta muutetaan. Tämä hallitus esimerkiksi on nyt päättänyt ennätysmäisesti kerralla nostaa arvonlisäveroa. Se on päättänyt tehdä keskituloisille eläkkeensaajille tällaisen uuden lisäveron, sanoisinko, ryöstöveron. Se on aiemmin päättänyt nostaa lääkkeiden arvonlisäveroa. Se on päättänyt nostaa kirjojen veroa, joukkoliikenteen veroa. Hallitus on jo nostanut nuorten ensiasunnon ostajien verotusta. Että sanoisinko, että näitä nyt himoverotetaan, ja samaan aikaan sitten ei voida puuttua missään nimessä näiden listaamattomien yhtiöiden osinkoverotukseen, jossa käytännössä voidaan miljoonaosinkoja nostaa minimaalisella verotuksella. Tämä on varsin kummallista, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

14.48 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Toistan itseäni. On totta, että verotuksen valinnat ovat arvovalintoja, ja missään nimessä kukaan ei vähättele sitä, kuinka tuntuva arvonlisäveron korotus on. Jos itse olisin saanut olla neuvottelemassa näistä, niin on totta, että olisin tehnyt erilaisia arvovalintoja. Kuitenkin kun täällä eduskunnassa hallitus muodostetaan neljän puolueen enemmistöhallitukseksi, niin joudutaan tekemään myös kompromisseja.

No, mitä veroja Heikkinen olisi korottanut, jos olisin saanut tehdä niitä arvovalintoja, mitä kerrotte? Kyllä, olisin puuttunut työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuteen, olisin puuttunut säätiöitten verotukseen ja olisin puuttunut myös ammattiyhdistysliikkeen yleishyödylliseen asemaan. Ne ovat niitä arvovalintoja, joita tämä hallitus jätti tekemättä, ja siitä kyllä hallitusta hieman kritisoinkin. Toivon, että niihin vielä palataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.49 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Todetaan nyt alkuun, että tämän hallituksen aikana maan kokonaisveroaste ei tule nousemaan. Itse asiassa se ihan hivenen laskee näidenkin toimenpiteiden jälkeen. Ja me huolehdimme siitä, että työn ja yrittäjyyden verotuksia ei kiristetä. Ne ovat olleet niitä arvovalintoja.

Mutta ettei jää nyt väärää kuvaa siitä, että olisin vähätellyt tätä korotusta, niin haluan, puhemies, todeta edustaja Aittakummulle ja Viitaselle, että en vähättele. Pidän SDP:n ja keskustankin esittämää yhden prosenttiyksikön arvonlisäveron korotusta merkittävänä ja mittavana ja erittäin kovana arvovalintana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Yleiskeskustelu... jatkuu. Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

14.50 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! On ihan hyvä, että ette vähättele, ja on ihan hyvä, että voisitte miettiä muunkinlaisia arvovalintoja.

Mutta sen verran haluan kyllä korjata edustaja Heikkistä aiemmasta puheenvuorostaan, että käytännössä tämä maastapoistumisvero, mistä puhuitte, ei suinkaan olisi tarkoittanut sitä, että jos joku muuttaa, hän maksaisi veroa, vaan sitä se olisi tarkoittanut, että jos joku täällä Suomessa ansaitsee esimerkiksi voittoja, niin hän ei sitten menisi ulkomaille ja tulouttaisi niitä voittoja siellä ulkomailla sen veron mukaan vaan maksaisi ne täällä tienatut [Puhemies koputtaa] voittonsa Suomeen. Se olisi niin, että suomalainen veronmaksaja saisi sen, mikä suomalaiselle veronmaksajalle kuuluu, eli kysymys olisi voittojen tulouttamisesta. Täällä ansaitut voitot tuloutettaisiin siten, että maksettaisiin Suomen vero siitä. Siitä oli kysymys, mutta, kuten sanottu, tähän ei sitten lopulta toteutunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä. — Mikrofoni, edustaja Mikkonen.

14.51 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys arvonlisäveron korotuksesta on noin kaksi kolmasosaa ylipäättään esitetyistä verotusratkaisuista. Noin miljardin euron vuosituotto tulee kasvattamaan yleisen kannan tuotteiden hintatasoa noin 1,2 prosenttia. Tämä arvonlisäveron korotus tulee osumaan kaikista kovimmin pienituloisiin, joille ei mitenkään kompensoida kasvavia hintoja. Tämä tulee laskemaan ylipäättään suomalaisten ostovoimaa eikä vaikuta kansainväliseen kauppaan vaan nimenomaan heikentää kotimaisten palveluiden kysyntää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.52 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Vielä kerta kiellon päälle, nimittäin edustaja Mikkonen otti erittäin tärkeän asian esille.

Esimerkiksi se ero, mikä meidän vaihtoehtobudjeteissamme ja vaihtoehdossamme on tähän hallituksen linjaan, on se, että näitä kompensoidaan. Me emme olisi tehneet indeksijäädetyksiä tai leikanneet pienituloisilta, mitä hallitus teki aika julmalla tavalla. Se on, kuulkaa, kova juttu pienen ihmisen ostovoimaan, kun ensin leikataan sosiaaliturvaa, sitten nostetaan veroja ja sitten ihmetellään, kun rahapussiin jää pelkkä reikä näiden hallituksen toimien seurauksena. Että kyllä tässä pitäisi hieman tätä kuluttajienkin tilannetta ottaa huomioon. Kyllä minä muistelen, että ennen vaaleja kovasti lupailtiin esimerkiksi perussuomalaisten toimesta, että kansalaisten elinkustannukset käännetään laskuun — ja mitä vielä, nyt on käynyt täysin toisinpäin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 19/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2024 vp

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.53 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Erityisesti nykyään mutta tietysti aina on ollut näin, että erilaisten tietojen liikkuminen esimerkiksi viranomaiselta toiselle ja niin edelleen on tärkeää. Kun ajatellaan kansalaisia, yhtä tärkeää on myös se, että kun heidän tietojaan käsitellään, niin se kaikki tapahtuu luottamuksellisesti ja turvallisesti. Ja tässä hallituksen esityksessä on kyse siitä, että valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja koskevia siirtymäaikoja muutetaan. Terveystietojen palvelunantajille ehdotetaan oikeutta luovuttaa potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömät tiedot potilaan kanssa sovitulle terveydenhuollon palvelunantajalle. Terveystietojen toimiville sosiaalihuollon ammattihenkilöille ehdotetaan tiedonsaantioikeutta Kansaneläkelaitoksen etuustietoihin. On tärkeää, että ihmiset saavat tarvitsemansa hoidon ja tarvitsemansa palvelun ja että kaikki toimii turvallisesti. Meillä on joitakin ikäviä esimerkkejä siitä, miten esimerkiksi tällaisia luottamuksellisia tietoja on päässyt vuotamaan vaikkapa tietoverkkoihin.

Toinen asia, joka vaatisi tarkastelua ja huolellista paneutumista, on se, millä tavalla alaikäisten lasten vanhemmat voivat tarkastella omien lastensa terveystietoja OmaKannasta. Tällä hetkellä asiointi-ikäraja on kiinni oman hyvinvointialueen tietojärjestelmästä. Osassa maata huoltaja voi alaikäisen lapsen antamalla suostumuksella hoitaa lapsen puolesta asiointia siellä Kannassa siihen asti, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Näiden tietojärjestelmien päivittäminen on äärimmäisen tärkeää, ja mielestäni vanhemmilla pitää olla lähtökohtaisesti mahdollisuus tai pitäisi olla mahdollisuus tarkastella oman lapsensa tietoja, koska vanhemmat ovat vastuussa lapsensa kasvatuksesta ja hoidosta. On tietysti niin, että on sellaisia tilanteita, joissa jostain syystä on parempi, että vanhempi ei niitä sieltä pääse tutkimaan, mutta näitten pitäisi olla sitten aivan poikkeustapauksia, koska arjessa elämä menee todella hankalaksi, jos vanhempi ei pääse niitä lapsensa tietoja katsomaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 16/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023

Kertomus K 19/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2024 vp

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.56 Veijo Niemi ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Todellakin valiokunnan mietintö Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksesta eduskunnalle 2023, K 19/2023. Valiokunta käsittelee tässä mietinnössä ammatillista koulutusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiota. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota valtion virastojen tilinpäätösten tarkastuksiin.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot vuoden 2022 tilinpäätöksistä: Tarkastusvirasto antoi valtion kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksessa edellisvuotta enemmän huomautuksia tilinpäätöslaskelmissa tai toiminnallisen tehokkuuden tiedoissa olevista virheistä. Joka kolmas tarkastettu kirjanpitoyksikkö sai vähintään yhden huomautuksen tilinpäätöksessä tai taloudenhoidon menettelyissä esiintyneistä puutteista vuotta 2022 koskevassa tilintarkastuksessa. Kolme kirjanpitoyksikköä on saanut toistuvasti huomautuksia. Huomautusten syy on kuitenkin vaihdellut, ja yksiköt ovat pyrkineet korjaamaan ilmenneet virheellisyysdet tarkastusviraston huomautusten ja suositusten perusteella. Valiokunta on asiantuntijakuulemisten perusteella vakuuttunut siitä, että Valtiontalouden tarkastusviraston suorittama taloudenhoidon ja talousarvion noudattamisen tarkastus toimii hyvin ja tarkastusten perusteella voidaan luottaa siihen, ettei tilinpäätöksessä ole merkittäviä puutteita.

Ammatillisen koulutuksen reformi: Ammatillista koulutusta uudistettiin merkittävästi vuonna 2018 voimaan tulleilla lakiuudistuksilla. Ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteena oli, että koulutus pystyy vastaamaan aiempaa nopeammin työelämän muutoksiin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin lisäämällä opetuksen työelämälähtöisyyttä ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä. Uudistuksella pyrittiin myös nopeuttamaan tutkintojen suorittamista ja vähentämään opintojen keskeyttämistä aiempaa osaamista tunnistamalla sekä siirtymällä tarveperusteisesta rahoituksesta laskennalliseen rahoitukseen, jossa perusrahoituksen lisäksi uusina elementteinä olivat suoritus- ja vaikuttavuusperusteiset osiot.

Valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2021 ilmestyneen tarkastuksen mukaan reformin toteutus oli edennyt tavoitteiden suuntaisesti. Viraston mukaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteissa painottuvat kokonaiset tutkinnot tutkinnon osien sijaan, minkä vuoksi oppilaitoksilla ei ollut suoria kannusteita tarjota työelämälähtöistä täydennys- ja lisäkoulutusta, joka ei tähtää tutkintoon. Virasto kiinnitti huomiota myös ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän monimutkaisuuteen ja läpinäkyvyyteen. Tarkastuksen jälkiseuranta toteutettiin vuonna 2023, ja sen mukaan opetushallinnon toimilla on edistetty ammattiopistojen mahdollisuutta tarjota työllisyyttä tukevia koulutuskokonaisuuksia.

Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuuteen perustuvan rahoituksen tietoperustaa on niin ikään kehitetty. Uudistuksessa siirryttiin yhteen ammatillisen koulutuksen järjestämislupa- paan. Asiantuntijoiden mukaan yhteen järjestämislupa- paan siirtyminen on oppilaitosten ja työelämän näkökulmasta pääosin onnistunut uudistus. Nykyinen järjestämislupajärjestel-

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

mä on kuitenkin usean asiantuntijan mukaan jäykkä ja hidas, eikä sen puitteista aina pystytä vastaamaan tyydyttävällä tavalla alueellisiin työelämän tarpeisiin. Valiokunta katsoo, että ammatillisen koulutuksen järjestämislupien myöntämistä tulee joustavoittaa ja nopeuttaa siten, että niiden puitteissa järjestettävä koulutus palvelisi nykyistä paremmin työelämän paikallisesti muuttuvia tarpeita.

Ammatillisen koulutuksen uudistusten myötä opetusta ja ohjausta on siirretty enenevässä määrin työpaikoille ja oppilaitoksissa annettavan lähiopetuksen määrää on vähennetty. Useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat huolestuneita vähentyneestä lähiopetuksen määrästä etenkin nuorten ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden osalta. Valiokunta korostaa, että erityisesti nuorten oppivelvollisuuskoulutuksessa tulee huolehtia riittävästä opetuksen määrästä. Niin ikään laadukkaan opetuksen takaava opettajien määrä ja opettajien pedagogiset taidot tulee varmistaa.

Ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä opiskelijan oikeus erityiseen tukeen laajennettiin koskemaan perustutkinto-opiskelijoiden lisäksi ammatti- ja erikoisammattitutkinnon opiskelijoita. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan opiskelijoiden tuen tarve ammatillisessa koulutuksessa on kasvanut selvästi. Nykyjärjestelmässä ei myöskään kyetä riittäväällä tavalla ottamaan huomioon opiskelijoita, jotka eivät ole opiskelukuntoisia esimerkiksi psyykkisen toimintakyvyn vuoksi ja joilla ei ainakaan väliaikaisesti ole realistisia mahdollisuuksia suorittaa tutkinto. Nämä nuoret vuorottelevat oppilaitoksen ja opintojen keskeyttämisen välillä.

Valiokunta pitää Kuntaliiton ammatillisen koulutuksen Areena-verkoston Kuntouttava opetus -nimistä aloitetta tärkeänä. Valiokunta korostaa, että varhaisessa vaiheessa aloitettu tuki ja kuntoutus tuottaa yleensä parhaimmat tulokset. Kuntoutuksessa päämääränä tulee olla, että nuori myös kuntoutuu ja pystyy suorittamaan opintonsa täysipainoisesti sekä siirtymään opintojen jälkeen tavoittelemallensa työuralle.

Reformilla tavoiteltiin opintojen läpäisyn nopeuttamista ja keskeyttämisen vähentymistä. Opintojen läpäisy ei reformin myötä ole tilastotietojen mukaan nopeutunut. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myöskään työllistyminen tutkinnon suorittamisen jälkeen ei juurikaan ole parantunut uudistuksen aikana. Valiokunta korostaa sitä, että ammatillisessa koulutuksessa tulisi panostaa sekä opetuksessa että ohjauksessa työelämän haasteiden, alan tulevaisuuden näkymien ja sen tarjoamien uramahdollisuuksien läpikäyntiin. Työelämätaitojen oppiminen on tärkeä osa ammatillista kasvua. Osa opiskelijoista saa työpaikalla tapahtuvan koulutuksen kautta ensimmäiset kosketukset työelämään, minkä takia valiokunnan mielestä on tärkeää, että ennen sitä jokaisella opiskelijalla on hallussaan työelämän vaatimat perustaidot.

Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio hyvinvointialueilla: Valtiontalouden tarkastusvirasto käsittelee vuosikertomuksessaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisatiota. Valiokunta tarkastelee tässä mietinnössään sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmän että digitaalisen asioinnin kehittämistä hyvinvointialueilla. Asiantuntijoiden mukaan noin puolella hyvinvointialueista on yhtenäiset tai pääosin yhtenäiset asiakas- ja potilastietojärjestelmät. Kuntasektorilta siirtyneen heterogeenisen tietojärjestelmäympäristön yhdenmukaistaminen vaatii pitkäjänteistä kehittämistä ja huomattavia taloudellisia resursseja. Vain neljällä alueella ei ole tarpeen tehdä laaja-alaisia kehittämistoimia asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämiseksi. Vuosina 2023—2027 hyvinvointialueiden ict-investointitarve on yhteensä reilut 800 miljoonaa euroa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tietojärjestelmien hajanaisuus käytännössä hidastaa hyvinvointialueiden muodostumisesta

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

saatavien hyötyjen saavuttamista. Niin kauan kuin tietojärjestelmät toimivat kuntarajaperusteisesti, hyvinvointialue joutuu toimimaan kuntakohtaisessa toimintamallissa.

Terveystietojärjestelmien käytössä olevien asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytettävyydessä on suuria eroja. Lääkäriliiton kyselyn mukaan suurin osa järjestelmistä ei saa lääkäreiltä hyvää arvosanaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa asiakas- ja potilastietojärjestelmien kehittämishankkeissa otetaan korostetusti huomioon järjestelmää käyttävien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten näkökulma.

Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kansallinen ohjaus: Hallitusohjelmassa on tavoitteena vähentää käytössä olevien tietojärjestelmien lukumäärää sekä kehittää järjestelmien yhteentoimivuutta ja tiedon sujuvaa liikkumista. Valiokunta pitää hallitusohjelman tavoitteita yhteentoimivuudesta ja tiedon sujuvasta liikkumisesta välttämättöminä. Valiokunnan mielestä kansallisen ohjauksen keinovalikoimaa tulee käyttää aktiivisesti tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistamiseksi. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua voidaan ehkä hillitä, jos tietojärjestelmiä käytetään yhdistämään ja jos asiakkaita koskeva tieto saadaan liikkumaan palveluntarjoajien välillä.

Kanta-palvelut: Valiokunta käsittelee tässä mietinnössä myös Kelan vastuulla olevia Kanta-palveluja, joista on muodostunut kansalaisille tärkeä terveystietojen lähde. Sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöä ajatellen Kanta-palvelut eivät ole riittävän helposti ja nopeasti saatavilla. Valiokunta pitää tärkeänä, että potilastiedot ovat nopeasti ja sujuvasti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käytettävissä yhdellä kirjautumisella. Käytettävyyden lisäksi ongelmia on siinä, että hyvinvointialueilla on laajasti käytössä vanhoja tietojärjestelmäversioita, jotka aiheuttavat tietojen hyödyntämistä rajoittavia virheitä. Vakavimmillaan virheet estävät potilastietojen tallentamisen Kanta-palveluihin, jolloin potilasturvallisuus voi vaarantua.

Digitaalisen asioinnin kehittäminen: Valiokunta tarkastelee myös digitaalisen asioinnin kehittämistä, jota on linjattu kansallisessa strategiassa periaatetasolla. Asiantuntijoiden mukaan kansalliset linjaukset ja ratkaisut valmistuvat usein liian myöhään suhteessa alueiden kehittämistarpeeseen. Esimerkiksi digitaalista palvelualustaa ei ole luotu kansallisella tasolla, vaan hyvinvointialueilla on päädytty kilpailuttamaan alustoja joko yksin tai yhteistyössä jonkun toisen alueen kanssa. Valiokunta katsoo, että jatkossa kansallisen tason ohjauksen tulee edistää myös digitalisaation käytännön toteutusta.

Tekoälyn hyödyntäminen liittyy olennaisesti digitalisaatiokehitykseen. Jos tekoälyä ja robotiikkaa voitaisiin hyödyntää enemmän sosiaali- ja terveysalan rutiinitehtävissä, ammattilaisille jäisi enemmän aikaa vuorovaikutukseen asiakkaiden ja potilaiden kanssa. Lisäksi tekoäly voi auttaa kustannusten hillinnässä ja työvoiman saatavuudessa sekä johtaa parempaan hoitoon. Tekoälyn käyttöön liittyy kuitenkin eettisiä riskejä. Valiokunta korostaa, että eettisten periaatteiden tulee ohjata tekoälyä hyödyntävien sovellusten ja järjestelmien kehittämistä. Kansallisen tekoälyn eettinen ohjeistus on vielä melko vähäistä, eikä suunnitella ole erityistä ohjeistusta sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallisella ohjauksella tuetaan tekoälyn eettisesti vastuullista ja turvallista käyttöönottoa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 19/2023 vp johdosta.”

Valiokunnan kannanottoehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus raportoi hallituksen vuosikertomuksen 2024 yhteydessä siitä, miten yhteentoimivuutta ja tiedon sujuvaa

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

liikkumista on parannettu. Selvityksessä tulee kuvata erityisesti säädöspohjan kehittämistä ja mahdollisia uusia, yhteentoimivuutta parantavia valtakunnallisia toimenpiteitä.”

Ja kohta 2: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä tekoälyn käytönoton eettisen ohjeistuksen sosiaali- ja terveydenhuollossa.” — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.08 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle vuodelta 2023. Tarkastusvaliokunnan mietinnössä käsitellään laajasti ammatillisen koulutuksen reformia, joten nostan sieltä esiin muutamia huolia. Tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Niemi otti esittelyssään esille osittain samoja asioita, mutta yritän olla toistamatta liikaa.

Ammatillista koulutusta tosiaan uudistettiin merkittävästi vuonna 2018 voimaan tulleilla lakiuudistuksilla. Reformin yhtenä tavoitteena oli lisätä opetuksen työelämälähtöisyyttä ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä siten, että opiskelijat suorittaisivat opintojaan enenevissä määrin työpaikoilla aidoissa oppimisympäristöissä ja työtilanteissa.

Useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat huolestuneita vähentyneestä lähiopetuksen määrästä etenkin nuorten ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden osalta. Asiantuntijoiden tapaan myös valiokunta on huolissaan tästä kehityksestä. Myös työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen tulisi panostaa riittävästi voimavaroja. Myös valiokunta katsoo, että näihin tekijöihin tulee kiinnittää huomiota, ja painottaa, että työelämässä oppimisen tulee kaikissa olosuhteissa olla opiskelijoille turvallista.

Opiskelijoiden työelämävalmiudet ja perustaidot eivät myöskään aina ole riittäviä työntantajien toiveisiin nähden. Yrittäjägallupin mukaan hieman alle puolet yrityksistä oli tyytyväisiä opiskelijoiden työelämävalmiuksiin ja perustaitoihin koulutussopimusjaksojen alussa.

Työelämän osaamisvaatimukset ovat kasvaneet useilla aloilla, ja samaan aikaan perusopetuksen oppimistulokset ovat heikentyneet. Asiantuntijat korostavat, ettei ammatillinen koulutus pysty kuroma osaamisvajetta umpeen kaikkien opiskelijoiden osalta. Valiokunta katsoo, että tämän vuoksi on yhä tärkeämpää, että koulutuksen järjestäjät pystyisivät lisäämään tukea työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen.

Arvoisa puhemies! En ole kuullut kenenkään puhuvan siitä huolesta, miten koulutuksen siirtyminen työpaikoille on kuormittanut työntekijöitä ja työyhteisöjä, jotka oman työnsä ohessa antavat oppia opiskelijoille työelämäjaksoilla. Miten työpaikoilla jaksetaan tämän reformin jälkeen ja sen lisääntyneen työtaakan kanssa, joka tulee tästä työn opastamisesta? Tähän asiaan olisi hyvä kiinnittää enemmän tulevaisuudessa huomiota — kyse on mitä suuremmissa määrin ammattitaidon säilymisestä sekä työssäjaksamisesta, ja nämä tekijät vaikuttavat osaltaan työn tuottavuuteen, jota talouskasvumme tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.11 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtaja edustaja Niemeä mietinnön esittelystä ja laajasta katsauksesta ammatillisen koulutuksen tilanteeseen. Nuorten on tärkeää päästä sujuvasti ammattiin ja työelämään, ja tällä hetkellä meillä on nimenomaan erilaisista ammattiosaajista kova pula. Yritykset tarvitsevat hyviä ja osaavia työntekijöitä.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Tarkastusvaliokunta tässä mietinnössään pitää myönteisenä sitä, että ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia ollaan parhaillaan uudistamassa. Pidän hyvin merkittävänä valiokunnan korostusta siitä, että koulutuksen järjestäjien tulee voida ennakoida rahoituksen taso niin, että toimintaa on mahdollista suunnitella pitkäjänteisesti. Jos ammatillisen koulutuksen rahoitus on poukkoilevaa, niin silloin on vaikea suunnitella koulutusta tuleville vuosille.

Hallitushan päätti kehysriihessä leikata ammatillisesta koulutuksesta 100 miljoonaa euroa osana valtiontalouden sopeuttamistoimia. Sopeuttamista tarvitaan, mutta onko ammatillinen koulutus se kohde, josta tämä leikkaus pitää tehdä? Tämä on huolestuttavaa, koska — niin kuin tässä mietinnössä tulee esille — koulutus ja laajemminkin sivistys ovat tärkeä pohja ja perusta talouden kasvulle, jota me ennen kaikkea tällä hetkellä tarvitsemme. Nuoren kannalta on olennaista, että hän pääsee opiskelemaan sellaiseen ammattiin, joka häntä motivoi ja joka tarjoaa hänelle työmahdollisuuksia.

Tässä mietinnössään valiokunta katsoi, että rahoitusmallia uudistettaessa tulee erityisesti turvata oppivelvollisuusikäisten nuorten oikeus riittävään lähiopetuksen ja ohjauksen määrään sekä oppimisen tukeen. Kuten edustaja Niemi tuossa katsauksessaan toi esille, ammatillisessa koulutuksessa lähiopetuksen vähentynyt määrä huolettaa monia asiantuntijoita. Ja nyt on tietenkin se kysymys, että kun hallituksen koulutuspoliittinen linja on tämä, mikä on, niin miten turvataan riittävä lähiopetus ja sen laatu erityisesti meidän nuorillemme, koska nuoret tarvitsevat ohjausta ja tukea opinnoissaan aivan erityisesti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 19/2023 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2023

Kertomus K 4/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Nyt jatketaan perjantaina 26.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Heikkinen, edustaja Heikkinen on poissa. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.14 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Sitran toiminta on kansainvälisesti ainutlaatuista, ja se on tietysti hyvin merkittävä toimija myös kansallisesti.

Sitran Megatrendit-katsausta ja muita materiaaleja käytetään paljon oppilaitoksissa ja muutenkin yhteiskunnassa. Tämän nyt käsiteltävän toimintakertomuksen mukaan Megatrendit-verkkosivuilla vieraili vuoden aikana yli 85 000 eri kävijää.

Sitra myös kouluttaa yhteiskunnallisesti merkittävässä tehtävissä olevia henkilöitä. Tänäkin keväänä on käynnissä 21. kestävän talousjohtamisen kurssi, johon itsekin osallistun.

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Tämän koulutuksen rinnalla on aloitettu myös EU:n tulevaisuuden johtamisen koulutus, mikä on erittäin tärkeä Suomen EU-osaamisen ja -vaikuttamisen kannalta.

Näin tulevaisuusvaliokunnan jäsenenä on sanottava, että Sitran tekemä ennakointi- ja tulevaisuustyö on hyvin merkityksellistä ja tärkeää. Vuonna 23 Sitralla oli 13 tulevaisuustyötä tekevää projektia tai tiimiä, he julkaisivat 58 julkaisua, heillä oli 151 sidosryhmätahtumaa, 101 rahoitettua hanketta ja 22 asiantuntijalausuntoa valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Tässä on kyllä ahkeroitu. Ja tuota julkaisuluetteloa kun katsoo, niin olen iloinen siitä, että siellä on sekä kansallisia että kansainvälisiä foorumeita, missä on julkaistu sekä suomeksi että englanniksi.

Nostan vielä kaksi hyvin tärkeää asiaa Sitran toiminnasta: He edistävät uusia demokration menetelmiä ja pyrkivät tuottamaan ratkaisuita kestävyyskriisiin. He ovat kehittäneet muun muassa urauurtavia työkaluja yritysten luontojalanjäljen laskentaan ja käyneet dialogia finanssialan kanssa luontopääoman huomioimisesta. Tässä on nyt siis vain muutama nosto Sitran erittäin tärkeästä työstä.

Sitra valittiin myös johtamaan yhteiseurooppalaista TEHDAS 2 -hanketta, joka keskittyy EU:n sisämarkkinoita rakentavan terveystietoalueen toimeenpanoon. Jään mielenkiinnolla odottamaan, mitä tämä hanke tuo tullessaan.

Meillä kyllä riittää haasteita tulevaisuudessa, ja siksi on todella tärkeää, että Sitran kaltaisia tahoja on katsomaan pidemmälle tulevaisuuteen ja tekemään ennakointityötä kohti menestyvää Suomea, jossa ihmiset voivat hyvin luonnon kantokyvyn rajoissa.

Ja tästä toimintakertomuksen rakenteesta vielä sanon sen, että teemojen otsikot — Miksi aihe on tärkeä?, Mitä Sitra tekee?, Vuoden kohokohdat, Katse vuoteen 24, Tätä kokeilemme, rahoitamme tai kehitämme — ovat selkeitä ja antavat nopeasti ja hyvän kuvan tästä vuoden 23 toiminnasta. Kiitos Sitralle hyvästä työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.17 Veijo Niemi ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! 5. joulukuuta 1967 eduskunta viisaudessaan perusti lahjaksi 50-vuotiaalle Suomelle Suomen itsenäisyyden juhlarahaston eli Sitran. Tehtäväksi annettiin huomisen menestyvä Suomi. Tätä työtä Sitra onkin tehnyt menestyksellä, ja tänä päivänä lähes miljardin netto-omaisuudellaan se pystyy tekemään paljon hyvää meidän suomalaisten hyväksi. Olen ylpeä Sitrasta, kun nyt saan jatkaa tälläkin eduskuntakaudella Sitran hallintoneuvostossa.

Näissä puheenvuoroissa on jo laajalti kaikki hyvä tuotu esille Sitrasta, mutta yhtä asiaa ei tuotu esille aiemmissa puheenvuoroissa. Siksi nostan esille vain tämän yhden merkittävän asian: se oli viime eduskuntakaudella, kun Sitra lahjoitti 100 miljoonaa euroa yliopistomaailmalle, yliopistomaailman hyväksi. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Ylen hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023

Kertomus K 6/2024 vp

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Nyt jatketaan perjantaina 3.5.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Pitko, edustaja Pitko on poissa. Edustaja Keto-Huovinen, poissa. Edustaja Viitanen, poissa. Edustaja Limnell, poissa. Edustaja Kiuru, Pauli, poissa. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.19 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan nyt on käsittelyssä Ylen hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 23. Tässä toimintakertomuksessa todetaan, että Yle-laissa Ylelle määritellään tehtäväksi muun muassa kansanvallan tukeminen ja jokaisen osallistumismahdollisuuksien edistäminen. On tärkeää, että meillä Suomessa on riippumaton kaikkia kansalaisia palveleva oikean tiedon välittäjä. Tämä on Yleisradiolle tärkeä tehtävä, ja toivon, että Ylellä myös otetaan huomioon se kansalaispalaute, jossa Yleä on mielestäni usein aiheestakin kritisoitu siitä, onko Ylen tuottamien ohjelmien ja esimerkiksi verkossa laajasti leviävien erilaisten mielipidetekstien, kolumnien, sisältö tukemassa tätä Ylen riippumattomuutta ja sitä, että se palvelee kaikkia kansalaisia.

Etenkin korona-aikana ja nyt Venäjän hyökättyä Ukrainaan korostuu tietysti se, että tarvitsemme oikeaa ajantasaista tietoa. Mielestäni Ylen olennaisin tehtävä on nimenomaan oikean tiedon tuottaminen ja sen esiin tuominen sillä tavalla, että kaikki kansalaiset voivat pysyä kärryillä siitä, mitä yhteiskunnassa ja maailmassa tapahtuu.

Sen sijaan pohtisin myös sitä, onko Ylen tehtävä tai onko Ylen ylipäättään järkevää lähettää esimerkiksi erilaisia ulkolaisia viihdeohjelmia. Täällä Yle-laissahan todetaan, että Ylen tehtävä on tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista. Tämä on tietysti Yleisradiolle merkittävä ja tärkeä tehtävä, mutta ehkä ne Ylen rahat voisi käyttää fiksumminkin ja sen ajan, jonka Yle ohjelmia lähettää. Palvelevatko nämä ulkolaiset viihdeohjelmat mitään näistä tarkoituksista, joiden vuoksi Yleisradio on olemassa?

Mielestäni on hyvinkin aiheellista pohtia myöskin Ylen rahoitusta ja tarkastella sitä. Jos ajatellaan kansalaisten maksamaa Yle-veroa ja myöskin yritysten maksamaa Yle-veroa, niin vaikkei se valtion budjettiin suoraan vaikuttaisikaan, niin mielestäni voisi olla aivan fiksumpaa tuota verorasitusta keventää. Tietysti olen huolissani siitä, että kun hallituksen verolinja on nyt sellainen, mikä on, niin saadaanko tähän asiaan sitten kohennusta, mutta toivon, että hallitus tätä Yleisradion rahoitusta ja myöskin tätä Yle-veroa tarkastelisi reippaasti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2024 vp

Pöytäkirja PTK 47/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

11. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Kertomus K 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 14.5.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen